

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол №2 від 15.05.2026 р.

Голова приймальної комісії ХДАК,
Голова Комісії з реорганізації ХДАК

Наталія ГОВОРУХІНА

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
В12 «Культурологія та музеєзнавство»**

для вступу на навчання для здобуття
освітньо-наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство»
на основі здобутого ступеня магістра
або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7)

Освітньо-наукова програма «Культурологія»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Харківській державній академії культури у 2026 році, затверджених рішенням вченої ради ХДАК (протокол № 9 від 28.04.2026 року) обов'язковим вступним випробуванням для прийому на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії на основі ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7) за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» є вступний іспит зі спеціальності.

Вступний іспит із спеціальності – форма вступного випробування, що передбачає оцінювання здобутих раніше компетентностей (результатів навчання) в обсязі стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня з відповідної спеціальності, необхідних для опанування освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Програма вступного іспиту зі спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство» призначена для оцінювання рівня загальнотеоретичної та професійної підготовки вступників з культурології та музеєзнавства; знань з теорії та історії культури; історичних типів культури та її періодизації; особливостей становлення культурології як науки; культурних процесів в Україні та світі.

Вступник має знати основні наукові школи та персоналії в культурологічній науці; сучасні тенденції розвитку культурології.

Вступний іспит зі спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство» проводиться в очному форматі із записом на дві камери (з метою забезпечення прозорості, об'єктивності та дотримання академічної доброчесності), з подальшим оприлюдненням запису вступного випробування на вебсайті ХДАК впродовж трьох днів після оприлюднення оцінок вступників та зберігається на ньому у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активного інтернет-посилання. Зазначене інтернет-посилання також вноситься до ЄДЕБО. Для визначених Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в ХДАК у 2026 році категорій вступників допускається використання дистанційно-синхронного формату із обов'язковим записом вступного випробування на дві камери. Відеозаписи деяких категорій вступників відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в ХДАК у 2026 році не оприлюднюються, але зберігаються в приймальній комісії.

Форма проведення вступного іспиту зі спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство» - усна співбесіда за запропонованими питаннями, вичерпний перелік яких наведено у розділі 2.

Вступник отримує два випадкові питання із зазначеного переліку.

Час на підготовку - до 20 хвилин.

Час на відповіді - до 10 хвилин.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Сучасні науки, що вивчають культуру. Предмет історії культури та її місце в соціально-гуманітарному знанні.
2. Історичні типи культури та її періодизація.
3. Сутність ритуалу та його соціально-культурне значення.

4. Анімізм, тотемізм і магія як способи світосприйняття.
5. Поняття цивілізації та її основні ознаки. Виникнення перших цивілізацій у Стародавньому Сході.
6. Історичні та духовні виміри «Махабхарати» та «Рамаїяни».
7. Сутність художніх канонів давніх єгиптян та їх образно-змістова еволюція.
8. Ідеал «шляхетної людини» у вченні Конфуція.
9. «Естетис» та «логос» в культурі давніх греків.
10. Шедеври еллінської культури.
11. Римська монументальна культура.
12. Християнство як універсальна релігійна система в культурі середньовічної Західної Європи.
13. Формування елементів сучасного православного мистецтва в культурі Візантії.
14. Іконоборство та традиції античної художньої культури у Візантії.
15. Романській та готичний стилі у середньовічній архітектурі: їх особливості та пам'ятки.
16. Антропоцентричний світогляд і гуманізм культури Відродження.
17. Шедеври художньої культури доби Відродження.
18. Секуляризація мистецтва в культурі Нового часу.
19. Бароко як художня система в культурі Нового часу.
20. Реформація в Західній Європі та виникнення протестантизму.
21. Характерні риси культури Просвітництва.
22. Класицизм як ідейно-художня система та стиль мистецтва в XVIII-XIX ст.
23. Зміна культурних парадигм у XX ст.: від романтизму до позитивізму.
24. Кризові явища в культурі початку XX ст. і пошуки нових форм духовності. Феномен модернізму в культурі кінця XIX – початку XX ст.
25. Авангардизм у художній культурі XX – початку XXI ст.
26. Постмодернізм у сучасному мистецтві.
27. Наукова раціональність та сцієнтизм як характерна ознака сучасної культури.
28. Поняття масової культури та масового мистецтва: їх проявлення в широкому культурному досвіді.
29. Криза техногенної цивілізації: сутність і прояви.
30. Глобалізація: її проблеми та прояви.
31. Свято як форма традиційної культури.
32. Українська національна символіка як відображення коду національної культури.
33. Річний цикл та життєве коло в культурі давніх слов'ян.
34. Соціально-політичні та культурні передумови запровадження християнства в Київській Русі.
35. Берестейська унія (1596 р.) та її суспільно-культурні наслідки.
36. Постать Григорія Сковороди в українській культурі.
37. Особливості культурних процесів за часів Української Центральної Ради та Директорії УНР.

38. Ідеологія «самостійної України» на початку ХХ ст.
39. Формування стилю українського модерну та його шедеври на початку ХХ ст.
40. Українська культура доби українізації у 20 рр. ХХ ст.
41. Українська культура в 30 рр. ХХ ст.
42. «Відлига» в українській культурі кінця 50 – на початку 60 рр. ХХ ст. «Шістдесятники» – нова генерація творчої інтелігенції в культурі України.
43. Суспільно-культурна ситуація в Україні у 1970-1980 рр. Концепція «радянського народу».
44. Українська культура в умовах сучасних ринкових відносин та економічної кризи.
45. Глобалізація й Україна. Співучасть України у світовому культурному житті.

3. СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Екзаменаційна комісія оцінює відповідь вступника на кожне запитання за 100-бальною шкалою. Загальний бал іспиту зі спеціальності формується шляхом підсумовування балів, установлених за відповідь на кожне питання. Підсумкова оцінка за результатами вступного іспиту зі спеціальності виставляється за 200-бальною шкалою.

Деталізація критеріїв оцінювання відповіді вступника на кожне питання наведена у таблиці 1.

Таблиця 1. Критерії оцінювання відповіді вступника на кожне питання вступного іспиту зі спеціальності

Кількість балів	Загальна характеристика відповіді вступника на питання
Високий рівень 90-100 балів	Вступник демонструє системні знання з питань програми, глибоке розуміння теорії та історії культури. Вільно володіє термінологічним апаратом та демонструє аналітичне мислення, здатність до міждисциплінарного аналізу актуальних питань. Впевнено і аргументовано відповідає на запитання співбесіди. Логічні і послідовні відповіді свідчать про високий рівень володіння матеріалом.
Достатній рівень 83-89 балів	Вступник демонструє добре розуміння основних відомостей з теорії та історії культури. Добре володіє термінологічним апаратом та має базові знання з основних тем. Знайомий із сучасними науковими підходами та концепціями, проте відповіді не повністю розгорнуті та потребують уточнення.
Середній рівень 75-84 бали	Відповідь вступника свідчить про слабе розуміння основ теорії та історії культури. Знання тем фрагментарне з обмеженим використанням фахової термінології. Під час співбесіди відповідає на запитання частково, відповіді є неповними або нелогічними.

Кількість балів	Загальна характеристика відповіді вступника на питання
Низький рівень 70-74 бали	Вступник демонструє відсутність системних теоретичних знань з обраного фаху, слабо орієнтується в сучасних наукових підходах і не може пояснити базові термінологічні поняття. Виклад матеріалу непослідовний, узагальнення та інтерпретація відсутні.
Недостатній рівень 0-69 балів	Вступник не дає правильну відповідь на запитання. Відповіді поверхневі, демонструють незнання базових понять предметної галузі. Не дає відповідей на додаткові запитання. Виявляє брак логічного мислення та здатності послідовно викладати інформацію

Вступники, які отримали на вступному іспиті зі спеціальності незадовільну оцінку (нижче 140 балів), до участі в конкурсі щодо зарахування для здобуття вищої освіти не допускаються.

4. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Багацький В. В, Кормич Л. І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Кондор, 2018. 302 с.
2. Гатальська С. М. Філософія культури : підручник / С. М. Гатальська. Київ : Либідь, 2005. 326 с.
3. Греченко В. А., Кислюк К. В. Історія української культури : навч. посібник. Київ : Кондор, 2013. 351 с.
4. Івашина О. О. Загальна теорія культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. О. Івашина. Київ : ВД «Києво-Могилян. акад.», 2008. 215 с.
5. Історія світової та української культури : підручник / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. Київ : Літера, 2006. 478 с.
6. Культурологія: навч. посібник / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін. ; за ред. М. М. Заковича. 4-те вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2009. 589 с.
7. Шейко В. М. Культурологія : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Е. В. Германова де Діас. Київ : Знання, 2012. 494 с.
8. Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури : навч. посіб. 5-те вид., стер. Київ : Знання, 2013. 271 с.
9. Шейко В. М. Культурологічні та мистецькознавчі дослідження: теорія і методологія : навч. посіб. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. Харків : ХДАК, 2020. 338 с.
10. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 310 с.

Додаткова

1. Борінштейн Є. Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного

- українського суспільства : монографія. Одеса : Астропринт, 2006. 400 с.
2. Бурдо Н. Б. Сакральний світ трипільської цивілізації. Київ : Наш час, 2008. 296 с.
  3. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування в медіасередовищі : монографія. Дніпропетровськ : Слово, 2009. 367 с.
  4. Давня історія України. В 3 т. Т. 3 : Слов'яно-Руська доба / Ю. С. Асєєв и др. ; НАН України, Ін-т археології. Київ : Поліграфкнига, 2000. 695 с.
  5. Джеймисон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму / пер. з англ. і післямова П. Дениска. Київ : Курс, 2008. 504 с.
  6. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста і В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ : Основи, 2003. 503 с.
  7. Європейський словник філософій. У 2 т. Київ .: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009.
  8. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, редкол. : Г. Скрипник (голов. ред.) та ін. Київ, 2007.
  9. Історія світової культури : навч. посібник / [авт.: Левчук Л. Т. та ін.]. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 399 с.
  10. Історія української культури : слов. термінів і персоналій / за ред.: Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець. Вид. 2-ге, випр. і допов. Харків : Право, 2013. 254 с.
  11. Йосипенко С.Л. До витоків української модерності: українська ранньомодерна духовна культура в європейському контексті. Київ, 2008.
  12. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.
  13. Кримський С., Павленко Ю. Цивілізаційний розвиток людства. Київ : Фенікс, 2007. 316 с.
  14. Культурологія: хрестоматія: навч. посібник для самостійної роботи та семінарських занять / уклад. К. В. Кислюк, Г. Д. Панков. Київ : Кондор, 2017. 184 с.
  15. Ліндсей Дж. Коротка історія культури від найдавніших часів до доби Відродження . У 2 т. / пер. з англ. Київ : Мистецтво, 1995.
  16. Лінч Д.Г. Середньовічна церква. Коротка історія / пер. з англ. Київ : Основи, 1994. 492 с.
  17. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація Постмодерну : пер. з фр. В. Джулай // Філософська і соціологічна думка. 1995. №5-6.
  18. Огієнко І. Українська Церква: нариси з історії Української Православної Церкви : в 2 т. Т. 1–2. Київ : Україна, 1993. 284 с.
  19. Павленко Ю. В. Передісторія давніх русів у світовому контексті. Київ : Фенікс, 1994. 400 с.
  20. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Київ : Либідь, 2001. 359 с.
  21. Петрук Н. К. Українська духовна культура XVI–XVII ст.: Соціальна організація і формування простору національного буття. Хмельницький: ПП Ковальський В. В., 2007. 288 с.
  22. Попович М. Нарис історії культури України. 2-ге вид., випр. Київ :

- АртЕк, 2001. 728 с.
23. Рассел Б. Історія західної філософії / пер. з англ. Київ : Основи, 1995. 756 с.
  24. Ричка В. М. Київ — другий Єрусалим. З історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі: монографія. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2005. 243 с.
  25. Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX століття / пер. з нім. В. Терлецького та О. Ведрова. Київ : Дух і Літера, 2009. 388 с.
  26. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності – Історичні причини та політичні наслідки. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с.
  27. Сас П. М. Політична культура українського суспільства: кінець XVI — перша половина XVII ст. : навч. посіб. Київ : Либідь, 1998. — 296 с.
  28. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX–XXI століть / ІПСМ АМУ. Київ : ВХ[студіо], 2008. — 188 с.
  29. Сіверс В. А. Історія світової культури : [підручник] / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2011 438 с.
  30. Скляренко Г. Я. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Вид. третє, укр. мовою, допов. Київ : Нусс. 2018. 472 с.
  31. Сучасна культурологія : навч. посіб. [для студ. вищ навч. закл.] / під ред. К. В. Кислюка. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 342 с.
  32. Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів : кол. моногр. / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 329 с.
  33. Сучасна культурологія: постмодернізм у логіці розвитку української гуманістики : кол. монографія / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Київ : Вид-во Ліра-К, 2021. 432 с.
  34. Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко. Київ : Фенікс, 2014. 444 с.
  35. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. У 2т. / пер. з англ. Київ : Основи, 1995.
  36. Шевнюк О. Л. Історія мистецтв : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2015. 453 с.
  37. Шейко В. М. Інтелігенція і влада в часи української революції 1917-1921 років : монографія / ред. А. А. Троян, Г. С. Положій. Харків : ХДАК, 2020. 473 с.
  38. Шейко В. М. Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти). Київ : Ін-т культурології НАМУ, 2011. 624 с.
  39. Шейко В.М., Александрова М.В. Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації. Київ : Ін-т культурології Академ. мистец. України, 2009. 311 с.
  40. Шейко В.М., Богуцький Ю.П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок XXI ст.). Київ : Генеза, 2005. 592 с.